

Komentar in karta: 1/124
SLA V638 ‘mož’

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen ‘poročen moški v odnosu do svoje žene’ pa tudi ‘dorasel človek moškega spola’, knj. *móz* (ô), si po padajoči pogostnosti sledijo leksemi *mož* z izpeljankama *moški* in *možakar*, *ded* z izpeljankami *dedec*, *dedej*, *deda*, *dede*, dalje *deček* in *dečnik* ter *loter*. Pogosti so tudi zaimki *on* in *oni*, *sam* ter *moj* in *naš* ob manj pogosti posmostalitvi (*ta*) *stari*. Bolj posamična so poimenovanja *človek*, *soprog*, *sičul*, *gospodar*, *virt* in *nunec*.

2. Morfološka analiza

mož < **mōž-*_b ‘mož, moški’

moški < **mōž-*_b*sk-*_b*-j-*_b

možakar < **mōž-*_b*ak-*_b*ař-*_b

ded < **dēd-*_b ‘ded, poglavavar velike družine’

deda < **dēd-a*

dede < **dēd-ę*

dedi < **dēd-i*

dedej < **dēd-ej-*_b

dedec < **dēd-ęc-*_b

deček ≤ **dět-ęč-*_b*k-*_b ← **dět-ęc-*_b*e* ← **dět-ę* ‘otrok’

dečnik ≤ **dět-ęč-*_b*n-ik-*_b ← **dět-ęc-*_b*e*

človek ≤ **čelověk-*_b/**čłowěk-*_b ‘človek’

moj < **mōj-*_b ‘mój’

naš < **naš-*_b ‘naš’

on < **on-*_b ‘on’

oni < **on-ę-j-*_b ‘tisti, oni’

sam < **sam-*_b ‘sam’

(ta) stari < *(*t-*) *star-*_b*j-*_b ← (**ta*/**tę*/**tě*/**tę* ‘ta’) + **star-*_b ‘star’

gospodar < **gospod-ę-*_b ← **gospod-*_b ‘gospod, gospodar’

virt < *(*virt-*)_b ← nem. *Wirt* ‘gospodar, zakonski mož’

suprug < *(*suprug-*)_b ← hrv. *suprug* ‘zakonski mož’

nunec < *(*nun-*)_b*c-*_b ← *(*nun-*)_b, kar je prevzeto iz neke romanske predloge, ki odraža pozno lat. *nonnus* ‘dojiljin mož, vzgojitelj’

sičul, nejasno, morda **jes-i ču-l-*_b ‘si slišal’ ← **by-ti* + **ču-ti* ‘čutiti, slišati’

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *nunec* v T089 in *suprug* v T410.

Kot enkratnica z *mož-* je kartiran leksem *možakar* v T288.

Kot enkratnica z *ded-* je kartiran leksem *dede* v T333.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi (*ta*) *stari* v T009, T051, T055, T275, T300, T336 in T386, *on* v T037, T198, T200, T264 in T275, *ded* v T043, T051 in T333, *sičul* v T045, *moj* v T049, T300, T314 in 386, *loter* v T049, *moški* v T049, *virt* v T050, *oni* v T198 in T200, *sam* v T198, T314, *naš* v T198, T200, T299 in T314, *človek* v T202 in T370, *mož* v T275, *dede* v T288, *dedec* v T299, T300, T331, T340 in T344, *deček* v T300, *dečnik* v T300 ter *dedej* v T300 in T303.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Rejzek 2001

5. Primerjaj karte

SLA: V644 ‘gospodar’ (1/131); OLA: 1729; ALE: 451; SDLA-SI: /; ALI: 1412; ASLEF: 2078; HJA: 495